

Sava

GLASILO KOLEKTIVA TOVARNE
GUMIJEVIH IZDELKOV SAVA KRANJ

1961-1

V S E B I N A

- Srečno novo leto 1961
- Izvršitev plana 1960
- Ocena delovnih mest
- Več žena v DS in UO
- Okrajni sindikalni plenum o stanovanjski gradnji
- Nova trgovina v Skopju
- Postavitev spomenika Revolucije v Kranju
- Uspehi racionalizatorjev v preteklem letu
- Izlet
- Anketa
- Postrezi si sam!
- Mladina pred velikimi nalogami
- Kako je z avtomobilsko industrijo pri nas?
- Ali moremo pri nas govoriti o brezposelnosti žena?
- Zahvali
- V svetu tehnike in napredka
- Personalne spremembe
- Šport
- Rebusa
- Križanka
- Moderni lovci

E 191001497

Srečno novo leto

1961

»Od leta 1960 se poslavljamo v dobrem razpoloženju, v katerem se zrcali vse tisto, kar smo v tem letu dosegli in kar gledamo s ponosom, to so pa ustvarjalni sadovi naših delovnih ljudi v graditvi naše dežele, v graditvi socializma. Čedalje večji uspehi, ki jih dosegamo iz leta v leto, zgovorno pričajo o pravilnosti naše razvojne poti in o visoki zavesti delovnih ljudi Jugoslavije, ki si vztrajno utirajo pot k srečnejši prihodnosti, ne da bi jim bilo žal naporov delovnih ljudi, ki so se dostikrat marsičemu odrekli in potrpežljivo prispevali svoj bogati delež k naši skupnosti.

Solidnost in čedalje večja čvrstost našega družbenega sistema, slonečega na širokem samoupravljanju delovnih ljudi in državljanov nasploh ter na naših komunah, izpričuje ne samo polno vrednost marksističnega nauka v sedanjosti dobi družbenega razvoja, marveč tudi bogato vsebino idej tega nauka, ki nam omogoča, da ga ustvarjalno uporabljamo in da se pravilno usmerjamo tudi v najbolj zamotanem položaju. Naša bogata praksa in uspehi v graditvi socializma to neovrgljivo potrjujejo.

V novo, 1961. leto, stopamo z ogromnimi nalogami, ki nas čakajo v izpol-

njevanju našega petletnega plana. Izpolnitev tega plana bo napravila našo deželo razvito v vsakem pogledu in zelo zboljšala življenjsko raven naših državljanov. Čeprav so te naloge zelo velike, jih bomo lažje izpolnjevali kakor doslej, ker nam že zgrajeni temelji, na katerih bomo nadaljevali graditev, omogočajo usmeriti napore delovnih ljudi tudi po poti nenehnega zboljševanja njihovega življenjskega standarda.

In kakor vidimo, da nam je perspektiva našega notranjega socialističnega razvoja jasna in upravičeno optimistična in da stopamo v leto 1961 v tem pogledu s polnim mednarodnega dogajanja ne le nejasna marveč vzbuja tudi veliko zaskrbljenost. Toda tudi tu ne smemo izgubiti upanja, da bodo sile miru, ki so vsak dan številnejše in močnejše, vendarle preprečile najhujše in onemogočile silam vojne in nasilja, da bi pahnile svet v največjo katastrofo.

Stopamo v 1961. leto, ki je za nas zlasti pomembno tudi kot leto, v katerem proslavljamo 20-letnico narodnoosvobodilne borbe in ljudske revolucije. To leto proslavljamo kot dvajseto leto od tistih dni največjih preizkušenj in tragedije naših narodov –

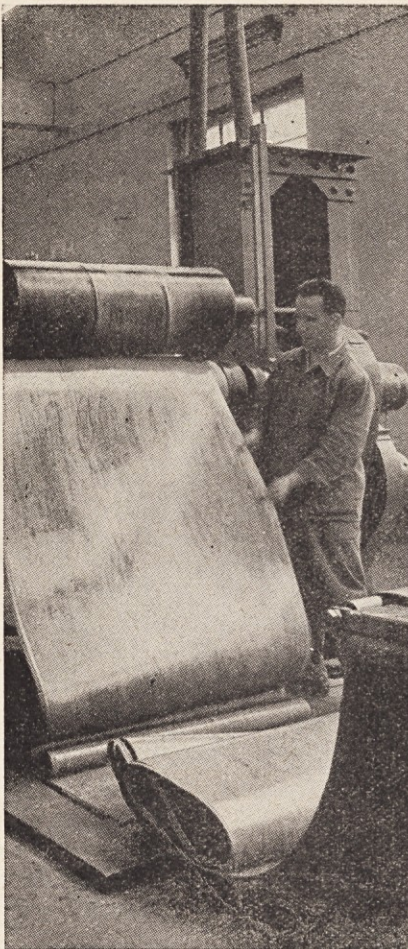
začetka junaške epopeje, v kateri se je iz krvi in trpljenja porajala svoboda, neodvisna, nova, socialistična Jugoslavija.

Ko se spominjamo težkih dni, ki so nastali z okupacijo naše dežele, in junaške štiriletne borbe najboljših sinov in hčera naših narodov, hkrati izražamo globoko spoštovanje in priznanje vsem, ki so v tej borbi žrtvovali svoja življenja za srečnejše in boljše življenje sedanjega in bodočih pokolenj socialistične Jugoslavije. Ta proslava naj bo tudi nova, močna pobuda za nadaljnje napore naših delovnih ljudi, da bomo čimprej uresničili tiste ideale, za katere so bile dane tako ogromne žrtve.

S trdno vero, da bo človeštvo srečno prebrodilo nevarnost, ki mu zdaj grozi, s trdno vero, da bomo premagali vse težave, ki bi utegnile nastati v naših naporih pri graditvi socializma, želim vsem našim državljanom in državljan-kam, delovnim kolektivom in vsem našim delovnim ljudem, pripadnikom naših obrambnih sil in varnostne službe, naši mladini in najmlajšemu rodu, pionirjem, **SREČNO NOVO 1961. LETO!**

TITO

izvršitev plana 1960

Vsi člani kolektiva so pripomogli, da je bil plan v redu izvršen

Plašči za kolesa – dosežek 85 %

Za leto 1960 je bila planirana 50 % večja proizvodnja (600.000 kos.), kot za leto 1959 (400.000). Realizacija plana ni potekala v predvidenem tempu, ker ni bilo mogoče pravočasno zagotoviti za 3. izmeno potrebno delovno silo. Tako nastalih izpadov tudi ni bilo več mogoče izravnati, ko se je situacija šele v 4. tromesečju bistveno izboljšala in je proizvodnja v decembru dosegla normalen nivo. V manjši meri je vplivalo na proizvodnjo pomanjkanje velikokorda v mesecu juniju. Motnje so nastale tudi zaradi obolenosti delovne sile, manjših okvar na strojnih napravah itd., katere pa za končni rezultat niso imele bistvenega pomena.

Zračnice za kolesa – dosežek 91 %

Tudi pri zračnicah za kolesa je bil plan za leto 1960 povečan proti onemu za leto 1959, in sicer od 330.000 kos. na 600.000 kos. oziroma za 82 %. Težkoče v realizaciji so bile enake in jim je bil bistveni vzrok pomanjkanje delovne sile. Manjše motnje so nastale zaradi občasnega pomanjkanja ventilov, poleg tega v neznatni meri zaradi obolenosti, manjših okvar itd.

Dasiravno plan v obeh navedenih artiklih ni 100 % izpolnjen, je treba dosežena rezultata oceniti kot zelo povoljna, ker smo kljub omenjenim

Šifra	Vrsta izdelkov	Merska enota	Plan 1960	Izvršitev 1960	%
2601	Plašči za kolesa	t kos.	527.6 600.000	448.9 508.768	85.08
2602	Zračnice za kolesa	t kos.	159 600.000	145 543.343	91.19
2603	Avto-moto in avio-pl.	t kos.	2,727.8 122.202	3,096.5 133.477	113.52
2604	Avto-moto in avio-zr.	t kos.	297.3 121.290	290.7 114.902	79.78
2605	Cevi vseh vrst	t	175.8	212.8	121.05
2606	Ostali gum. teh. izd.	t	913.4	1,105.1	120.99
2608	Gumeni sanitetni mat.	t	53.6	54.7	102.05
2609	Gumirano platno	t	276.3	305.1	110.42
2610	Gumeni izdelki za obutev	t	487	566.8	116.39
2611	Gum. galant. in zaščit. pred.	t	383.3	314.4	82.02
2612	Regenerat	t	136	204	150
2616	Lepila	t	362.9	291.1	80.21
Skupaj		t	6,500.—	7,035.1	108.23

težavam prvič dosegli tako visoko produkcijo plaščev in zračnic za kolesa.

Avto-moto in avio plašči – dosežek 113.5 %

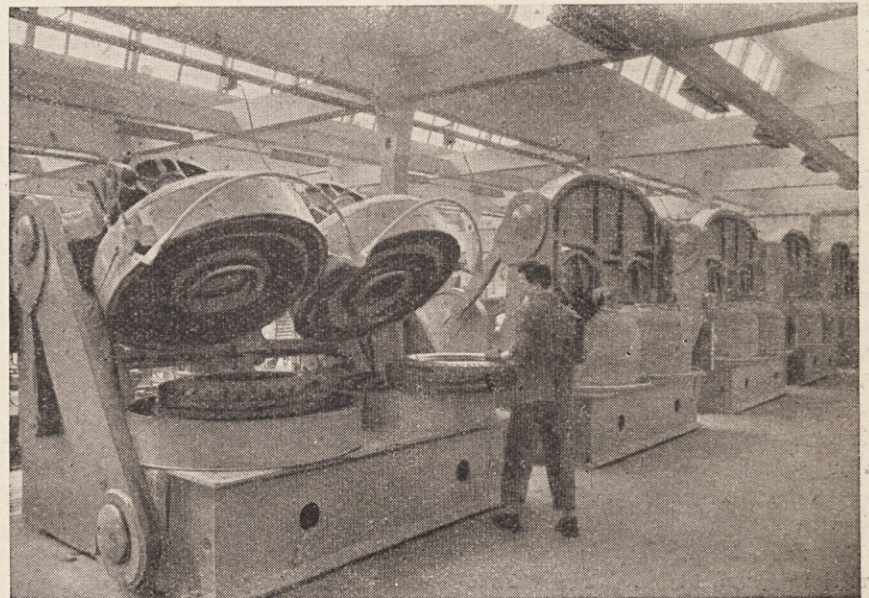
Doseženi rezultat je zelo povoljen, pri čemer je treba še posebej upoštevati dejstvo, da je bila planirana rekonstrukcija avtopnevmatikarne v celoti izvedena.

Avto-moto in avio zračnice – dosežek 98 %

Plan pri zračnicah resda ni bil v celoti dosežen, čemur sta bila vzrok dva momenta: pomanjkanje delovne sile in zelo zaznavne težkoče pri osvajanju proizvodnje zračnic novih dimenzij.

S proizvodnjo avtoplaščev in zračnic v navedenem obsegu je bil brez dvoma dosežen velik uspeh. Produkcija avtopnevmatikarne znaša preko 46 % od celotne proizvodnje. Pri tem je treba imeti pred očmi, da smo z izvedeno rekonstrukcijo osvojili proizvodnjo novih avtogum in zračnic, uspešno odstranili vse začetne težkoče, tako pri ugotavljanju pravih tehnoloških postopkov, kot pri priučevanju delovne sile, ki vselej niti ni bila v zadostni meri na razpolago. – Polog navedenih okolnosti so se razumljivo pojavljale normalne motnje: obolenost, manjše okvare itd.

V prihodnje pri delu še več uspeha

Cevi vseh vrst — dosežek 121 %

Viški doseženega rezultata grejo na račun, tako cevi brez vložkov, kot onih z vložki. Pri slednjih je treba upoštevati še to, da je bil plan presežen navzlic temu, da še niso prejeli novega pletilnega stroja, čigar dospetje, oziroma obratovanje je bilo planirano že v mesecu avgustu.

Ostali gumeni tehnični izdelki — dosežek 121 %

Plan je občutno presežen s popolnejšo izrabo razpoložljivih kapacitet in z dopolnjevanjem sortimenta v skladu s potrebami prodaje.

Gumeni sanitarni material — dosežek 102 %

Planirana proizvodnja tovrstnih izdelkov je enakomerno potekala in ni bilo nobenih zaznavnejših motenj.

Gumirano platno — dosežek 110 %

Doseženi rezultat je zelo zadovoljiv, posebno še če upoštevamo, da smo že od 1. tromesečja, in postopoma dalje, uporabljali za dežne plašče blago manjše teže kot je bilo prvotno planirano. Asortiman se je dopolnil z uslužnim gumiranjem blaga za potrebe raznih podjetij (za torbice in podobno).

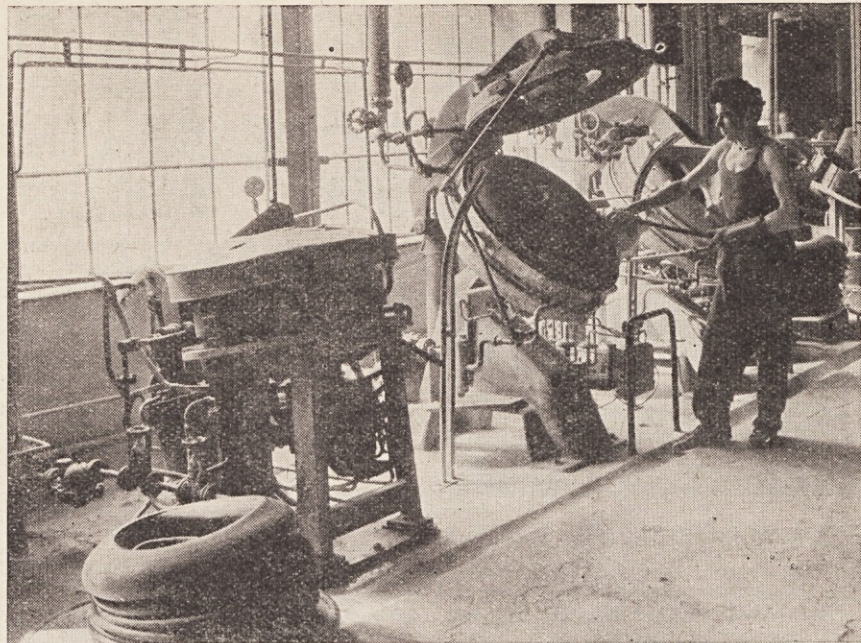
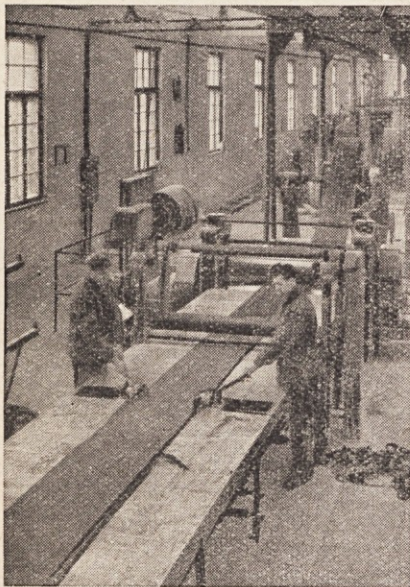
Gumeni izdelki za obutev — dosežek 116 %

Plan presežen navzlic nihanju v sortimentu črnih in barvanih gumenih plošč in dasiravno ni bila med letom korišćena maksimalna možna kapaciteta v proizvodnji porocel plošč.

Gumeni galanterijski in zaščitni predmeti — dosežek 82 %

V tovrstnih izdelkih je izvršitev izpod plana zaradi opustitve proizvodnje plošč za pod na rotacijski preši. Predvidena predispozicija fabrikacije teh plošč na etažno prešo, se v minulem letu iz tehničnih razlogov žal ni mogla ustvariti. Sproščeno kapaciteto so izkoristili za povečanje proizvodnje transportnih trakov, kar je povečalo odstotek realizacije v ostalih gumenih tehničnih izdelkih.

Tudi tu je važna ocena delovnega mesja

Pripomniti je še, da je bila rotacijska preša več kot mesec dni v remontu, sicer bi bila proizvodnja v galanterijskih izdelkih brez dvoma občutno večja.

Regenerat — dosežek 150 %

Sorazmerno povečani proizvodnji so porasle potrebe po regeneratu, iz tega razloga je razumljiv navedeni višek.

Lepila — dosežek 80 %

V prodaji gumenih lepil je bila v minulem letu zaznavna stagnacija. Na zmanjšano proizvodnjo lepil je vplivala tudi že omenjena opustitev pro-

Želja vseh je, da bi bil plan v tem letu še bolj presežen

izvodnje plošč za tla, ki so se sicer navadno prodajale obenem z montažnim lepilom.

Celotna proizvodnja — dosežek 108 %

Navzlic temu, da v 5 grupah od skupno 12 plan ni bil 100 % dosežen, je skupna proizvodnja preseгла postavljeni plan za 535 t ali 8 %, kar predstavlja proti minulem letu 1959 skupno 5.111,7 t proizvodnje, pomemben uspeh v vidnem 37,5 % porastu.

Ocena delovnih mest

Marsikateri delavec se čudi, čemu toliko pisanja o delu na delovnih mestih. Produktivnost dela zavisi od velikega števila različnih faktorjev, med katerimi je najvažnejši človek sam. Če pa je človek najvažnejši organ proizvodnje, potem pa nastane vprašanje, kako nagraditi njegovo delo, da bo nagrada resnično taka, kakršno človek na svojem delovnem mestu dejansko tudi zasluži. Plača je stimulativen element, ki žene delavca k večjemu zanimanju za delo, sili ga k izobraževanju, da bo na svojem delovnem mestu čimbolj pripravljen, se naučil odgovornosti itd. Vse to pa bomo dosegli s tem, ako bomo njegovo delo resnično pravilno nagradili. Če tega ni, delavec nima prave volje za delo in s tem produktivnost dela naglo pada.

Višina plače zavisi od ocenitve (popisa delovnega mesta) in ocenitve točk za določeno delovno mesto. Medtem ko je ocenitev (popis delovnega mesta) komisija v naši tovarni že napravila, bo ocenitev točk v naslednjih mesecih. Vsako delovno mesto ima svojo vrednost in svoje naloge, vse to pa predstavljajo osnovni kriterij za višino plače.

Ocena dela analizira samo delo, ne pa človeka, ki to delo opravlja.

1. Da obvlada mesto na katerem dela
 - a) šolska in teoretična izobrazba
 - b) strokovno in praktično znanje
 - c) spretnost
 - d) splošna izobrazba
2. da prevzame odrejeno odgovornost
 - a) odgovornost za pravilno poslovanje dela
 - b) odgovornost za sredstvo dela
 - c) odgovornost za proces dela
 - d) odgovornost za izvrševanje službe (splošnega značaja)
3. da obvlada odrejene napore
 - a) umski napor
 - b) slušni napor
 - c) fizični napor
 - d) drugi napori
4. Da izvršuje delo pod odrejenimi pogoji
 - a) nevarnost za prehlad in delo na odprtem prostoru
 - b) nevarnost v primeru nesreče
 - c) temperatura
 - d) voda, vlaga, kisline

»Važna je kakovost,« meni tov. Razdrin

- e) nečistoča in prah
- f) plini, pare, neprijeten vonj
- g) ropot in tresljaje
- h) bleščavost, pomanjkanje svetlobe.

Ocena dela služi za pravilno višino plače in pravilno razporeditev delovnih mest, kajti zavedati se moramo načela »Pravega človeka na pravo mesto«.

1. Ocena dela služi za pravilno izbiranje kadra – delavcev in uslužbencev.
 2. Personalna služba v podjetju laže dela, kajti odlčke o premetitvi, nagrajevanju in napredovanju dela so po nekem pravilu. Pri novo sprejetih članah odpadejo nesporazumi, saj delavec že vnaprej ve, kaj se od njega zahteva in se tako seznani z delovnim mestom, nato pa še lahko premisli in se dokončno odloči.

3. Ocena delovnega mesta koristi tudi obratni ambulanti. Zdravnik pri pregledu takoj spozna, ali je človek sposoben za določeno delovno mesto ali ne, ker iz ocene točk vidi, kaj se od njega zahteva in kakšne so okoliščine na delovnem mestu.

Industrijski psiholog, ki bo v kratkem tudi v našem podjetju, bo tudi nujno potreboval opise delovnih mest v podjetju.

4. Često se je pojavljalo, da so enaka dela plačevali različno. Take pojave bo treba v prihodnje odpraviti.

5. Pomaga pri izbiranju, da se delavce lahko odloči za tisto delo, za katerega je najbolj sposoben.

6. Omogoča dopolnilna znanja za uspešno opravljena dela.

7. Doseže boljšo organizacijo dela, večjo racionalizacijo delovnega mesta itd.

8. Služi za strokovno rehabilitacijo invalidov v pogledu razporeda in jih postavlja na delo, ki ga lahko opravljajo. Zboljšuje se higiensko tehnična zaščita itd.

Pri ocenitvi delovnih mest smo našli na različne odpore delavcev, ki niso pravilno razumeli popisa. Mislili so, da je ta popis zaradi norm, kar pa je popolnoma zgrešeno.

To je le malenkostna razlaga, čemu nam bo služila ocenitev delovnih mest.

VEČ ŽENAV DS IN UO

Opaziti je, da posameznikom še ni povsem jasno, kakšno mesto naj ženske zavzamejo v organih delavskega in družbenega upravljanja in zakaj. Mišljenja in ravnanja nekaterih dopuščajo vtis, kot da naj bodo ženske v organih upravljanja samo zato, ker so ženske, zato pač, da bosta v teh organih zastopana oba spola. Tako nenačelno stališče povzroča v praksi samo zmedo. Namesto jasno odrejenih družbenih meril, na podlagi katerih je mogoče tudi ženske zbirati v delavske svete na osnovi

ne ženske in pričakujejo, da one razvzljajo sproženo zadevo. Toda tudi potem, ko DS kaj sklene, navadno naroči izpolnitev sklepa spet ženskam.

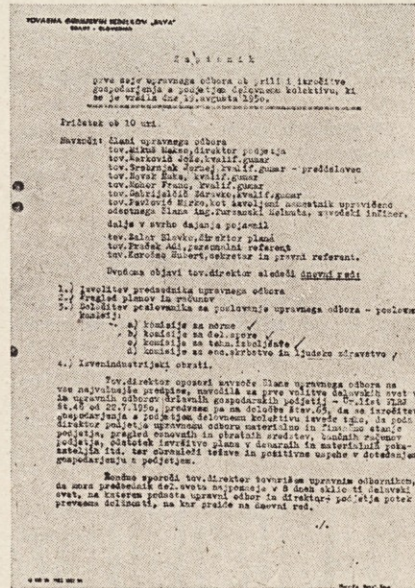
Vsekakor še vedno drži, da se z vprašanji sodobne družine organi delavskega in družbenega upravljanja še vedno premalo ukvarjajo. Zato je pričakovati s strani žensk več vzpodbud in predlogov. Pričakovati je tudi, da bodo dosledneje vztrajale pri tem, da v organih delavskega in družbenega upravljanja prihajajo ta vprašanja na dnevni red.

Še nečesa se bomo morali osvoboditi. Kadar je govora o družinskih vprašanjih in vprašanjih, ki zadevajo ženske, je še vedno mnogo preveč splošnega, navduševalnega razglašanja pravic, manj pa stvarne, praktične, dejavnosti pri uresničevanju pravic.

Stvar je namreč v tem, da so kar organi delavskega in družbenega upravljanja tisti, ki naj družbene pravice uresničujejo. Vendar pa moramo tudi pri uresničevanju teh stvari biti skromni. Zadeva nam mora biti v celoti jasna, urejevati pa jo moramo tako, kot nam to dopuščajo gospodarske možnosti.

To je bilo le nekaj misli, kje je mesto žene v upravljanju podjetja.

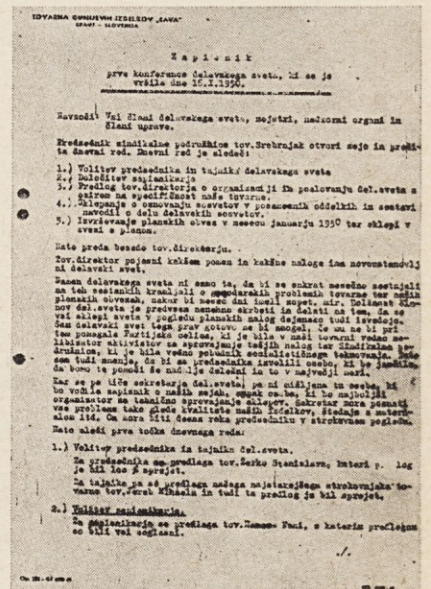
Naša naloga za v bodoče pa je, da vam predstavimo lasten delavski svet, njegove člane, da vam posredujemo sklepe, ki sta jih sprejela delavski svet in upravni odbor, tako, da boste kar najbolj seznanjeni z njihovim delom.

njivega dela v proizvodnji, njihove družbene usmerjenosti, dejavnosti, prizadevnosti, smisla in zanimanja za gospodarjenje, se pojavljajo prazne in nepomembne fraze, ki nič ne povedo in nikogar ne vzpodbude. Zaradi tega se nam čisto primeri, da v posameznih primerih sicer kandidirajo večje število žensk v delavski svet, da se pa prav nič ne zavzemajo, da bi bile tudi izvoljene. In rado se primeri, da tako največkrat odpadejo prav ženske. Nekaj podobnega se zelo rado pokaže v odnosu do že izvoljenih žensk. Namesto, da bi jim omogočili, da bi delale uspešno v organih upravljanja, jih v mnogih primerih pustimo same sebi. To se pravi, da jih premalo pritegnemo v seminarje, na posebne razgovore o posameznih problemih upravljanja in gospodarjenja itd.

Verjetno je nekaj nejasnosti tudi glede poznavanja, koga izvoljene ženske zastopajo v organih upravljanja. Zanimivo je, da kadar se v organu upravljanja sproži v razgovoru katero koli vprašanje s področja družinskih vprašanj, se nehotе vsi ozro na prisot-

Zapisnik iz prve seje delavskega sveta iz katerega lahko razberemo, da prvi DS ni imel veliko žensk v svoji sredini

OKRAJNI SINDIKALNI PLENUM O STANOVANJSKI GRADNJI

Na plenumu okrajnega sindikalnega sveta, ki je bil v ponedeljek, 12. decembra, so razpravljali o stanovanjski gradnji v prihodnjem petletnem obdobju, in s tem v zvezi tudi o nalogah, ki čakajo sindikalne organizacije.

Pregled prosilcev za stanovanja pri občinskih ljudskih odborih in v podjetjih kaže, da je že doslej v kranjskem okraju nad 7000 prosilcev. Če upoštevamo, da bo po načrtu stanovanjske izgradnje letošnje leto zgrajenih 1398 stanovanj, bo v prihodnjem petletnem razdobju treba reševati še rpeostalih 6000 prošenj za stanovanje. Če računamo še naravni prirast, sklepamo, da bo v pr:hodnjih petih letih treba zgraditi v kranjskem okraju 11 tisoč 500 ali letno 2300 stanovanj. Rednih sredstev in skladov za stanovanjsko izgradnjo za naslednje leto bo zelo malo, saj so jih skoraj v celoti izkoristili že letos. Da se bo stanovanjska gradnja razmahnila tako, kot je potrebno, bo torej potrebno poiskati druge vire. V podjetjih bo treba zbirati sredstva zainteresiranih državljanov. V ta namen bo potrebno v podjetjih oziroma ustanovah organizirati tako imenovane hranilne sklade, ki bodo vodili zbiranje teh sredstev po določenih pravilih, pa bodo obenem odredjali tudi ves vrstni red gradenj, dodelitev stanovanj in porabe hranilnih vlog. Prispevke, ki jih bodo zainteresirani vlagali v tak sklad bo določalo podjetje, odvisni bodo pač od ekonomske moči posameznika. Več sredstev za gradnjo stanovanj bodo morala iz svojih skladov prispevati tudi podjetja. Seveda bodo podjetjem prepuščali tudi odločitve o tem, za kakšen način gradnje se bodo odločili. Potrebno bo le, da bodo predpisi in regulacijski načrti posameznih občin vsebovali vse potrebne norme in normative za graditelje vseh sektorjev.

Na plenumu so razpravljali tudi o tem, da je državljanom treba pravilno razložiti, da bodo znesek, ki ga v stanovanje vlagajo dobili nazaj s tem, ko jim ne bo treba plačevati najemnine, oziroma bo ta znižana, in, da je to le neke vrste posojilo, s katerim bodo pomagali reševati stanovanjsko vprašanje.

V podjetjih bo potrebno o stanovanjskem vprašanju prav tako resno razpravljati, kot na primer o izpolnjevanju družbenega plana, o nagrajevanju itd. Članom kolektivov je treba prikazati, kakšne so možnosti za gradnjo

in koliko sredstev je predvidenih v te namene. Na plenumu so razpravljali tudi o tem, kako bi stanovanjsko gradnjo pocenili. V ta namen bodo v bodoče pogodbe za izvajanje del sklepali investitorji sami, ker bodo opravili to skrbneje. Oni bodo morali namreč odgovarjati organom upravljanja za morebitne neenotnosti in razsipnosti. Tako bo odpadlo izgovarjanje na delo Zavodov za stanovanjsko izgradnjo. Predlog je bil tudi, da bi gradili stanovanja, ki ne bi bila popolnoma opremljena. Stanovalcu, ki bo sodeloval pri financiranju s predplačilom, oziroma bo ta delež nadoknadil s fizičnim delom, ne bo treba plačevati najemnine, zato bo najeti potrošniški kredit lahko porabil za opremo stanovanja po svoji želji in možnosti. Ena možnost za pocenitev stanovanj pa bi bila tudi tipizirana proizvodnja nekaterih podjetij, na primer »Jelke« v Skofji Loki.

Okrajni sindikalni svet je svoja stališča in predloge podal zato, da bi o njih razpravljale prav vse sindikalne podružnice, in da bi prav one dale nove predloge in pobude.

Nova trgovina v Skopju

Naš kolektiv je pred meseci v Skopju odprl nov trgovski lokal. Urejen je najmoderneje in bo v njem mogoče dobiti vse izdelke, ki jih delamo v naši tovarni.

Otvoritev nove poslovalnice je za podjetje silno važna, kajti razporeditev trgovske mreže do sedaj ni bila najboljša. Novi lokal bo nedvomno mnogo pripomogel, da bodo naše proizvode spoznali tudi v Makedoniji.

Otvoritve lokala se je poleg uslužbencev, ki bodo zaposleni v tem trgov-

skem lokalu, udeležilo tudi nekaj članov matične tovarne. Ob tej priložnosti je predsednik DS tov. Rakovec izročil ključ poslovdnji trgovine in mu zaželel čim večji uspeh pri delu v novem trgovskem lokalu.

Tudi mi želimo našim novim uslužbencem čim večji uspeh.

Predsednik DS tov. Rakovec izročila ključ poslovdnji trgovine

Postavitvev spomenika

REVOLUCIJE

v Kranju

Pred tremi leti je Občinski ljudski odbor imenoval pripravljalni odbor za postavitev spomenika NOB v Kranju. Odbor se je v tem času sestajal in zbral potrebno gradivo o številu žrtev NOB, obsegu spomenika in njegovi vsebini, lokaciji in drugih pripravah. Odbor je smatral za potrebno, da se v zvezi s tem posvetuje z vsemi občinskimi, okrajnimi in republiški organi, ki so neposredno zainteresirani za gradnjo spomenika NOB v Kranju.

Na podlagi številnih obširnih razprav je bil odbor mnenja, da se v Kranju postavi spomenik, ki bo ovekovečil tri najvažnejša obdobja v zgodovini delavskega gibanja, narodnoosvobodilne borbe in ljudske revolucije.

V javnosti je bilo sproščenih več mnenj o spomeniku. Nekateri so zagovarjali stališče, naj bo spomenik grajen tako, da bi služil javnemu namenu, to je socialni ali kulturni ustanovi. — Drugi so zopet tolažili, naj bo spomenik postavljen v spomin padlim borcem NOB in žrtvam fašističnega nasilja. Posebej moramo poudariti še sklep in zadolžitev ObLO Kranj, ki je bil sprejet na velikem zborovanju ob 20. obletnici tekstilne stavke leta 1956 v Kranju, da se postavi spomenik predvojni borbi delavskega gibanja, ki je doseglo višek v tekstilni stavki.

Ko je odbor analiziral vse te razprave je prišel do zaključka, da se pristopi k gradnji spomenika na širši zasnovi. Zato je bil sprejet sklep, da se z Glavnim odborom ZB NOV Slovenije sporazumemo za razpis natečaja za idejni osnutek spomenika v Kranju, ki pa naj bi upošteval vse tri že omenjene momente. Predlog za razpis natečaja nam je bil odklonjen, ker je dosedanja praksa pokazala slabosti pri razpisih, odnosna natečajih. Svetovali so nam znanega kiparja Lojzeta DOLINARJA, ki je napravil že vrsto mojstevin — tematiko NOB in delavskega gibanja v Srbiji in drugih republikah.

Lokacijo za spomenik je odbor skupaj z oddelkom za gradnje in komunalne zadeve pripravil na treh različnih mestih:

1. Lokacija je v sedanjem parku Svobode med Okrajnim ljudskim odborom, Delavskim domom, Gorenjskim tiskom in Gimnazijo.

2. Lokacija je na tako zvanem »Bekslu«, kjer je v načrtu gradnja restav-

racije, kavarne in slaščičarne z rušenjem bivše gostilne Boh in Pekarne pri Kernu.

3. Lokacija je bila predvidena v novem parku pred novo zgrajeno kino dvorano na Žulariji.

4. Lokacija, ki je bila pred časom najbolj aktualna, na ploščadi pred novo zgradbo OLO pa je odpadla, ker ni primerna zaradi Restavracije »Park« in razširitve vrta.

Pred dvema mesecema smo po pristanku na gradnjo tov. Dolinarja in ing. Marjana Tepina povabili v Kranj, kjer smo na kraju preverili vse variante in prišli do zaključka, da bi vsebinsko lahko zajeli vsa tri obdobja na spomeniku le v parku Svobode. Odbor, ki je bil že prej soglasen za prvo lokacijo, se je tako strinjal tudi s stališči kiparja in arhitekta. Ideja, da vsebuje spomenik tri najpomembnejše zgodovinske dogodke zadnjih 25 let, ko je delavski razred Kranja in okolice pod vodstvom Komunistične partije izbojeval najpomembnejšo zmago, je politično in zgodovinsko povsem opravičljiva. Zato je tudi odbor sprejel sklep, da se imenuje spomenik »REVOLUCIJE« in odkrije ob 20. obletnici vstaje in 25. obletnici velike tekstilne stavke v Kranju ob priliki praznovanja občinskega praznika, dne 1. avgusta 1961.

Spomenik bo posvečen vsem padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja iz področja občine Kranj v letih 1941 do 1945. 884 žrtev, ki jih je današnja velika občina Kranj darovala za stvar ljudske revolucije in borbe delavskega razreda, nas resno opozarja na dostojno oddolžitev.

IDEJNI OPIS SPOMENIKA

Za postavitev spomenika »REVOLUCIJE« se bo uporabil celotni prostor sedanjega parka Svobode. Namen spomenika je ovekovečiti najpomembnejše zgodovinske dogodke zadnjega časa, in to: štrajke delavstva, oboroženo vstajo 1941 z narodnoosvobodilno borbo s posebnim poudarkom na udeležbo žene do osvoboditve, vse to v okviru revolucije naših narodov.

Legra parka in njegov tloris nudijo možnost, da vsaka tema dobi svojo posebno lokacijo. S tem bi se na eni strani poudaril časovni presledek med poedinimi dogodki, a na drugi strani

se daje možnost, da vsaka skulpturalna kompozicija dobi svoje karakteristično mesto.

Revolucija naših narodov je simbolično podana kot skulptura žene v dinamičnem poletu (material bron, višina 4 m). Ta stoji na približno 8 m visokem podstavku. Postavljena je v zgornjem delu parka v njegovi glavni osi, gledajoč v severnozahodno smer.

»Štrajk kranjskih delavcev« v predvojnih letih je prikazan v trofigurni kompoziciji (material bron, višina okoli 2,70 m). Ta kompozicija stoji na spodnjem delu parka ob Koroški cesti na 1,6 m visokem kamenitem podstavku, ki je vezan na robnik parka.

»Narodnoosvobodilna borba« je prikazana v kompoziciji dveh figur (material bron, višina približno 2,70 m). Stoji v sredini parka, potisnjena proti delavskemu domu na 1,50 m visokem podstavku.

Že sam idejni osnutek spomenika nam zgovorno priča, da je vsebinsko in umetniško zajeta vsa veličina prehojene poti z granitnimi temelji, na katerih danes gradimo svobodno socialistično zgradbo — novo Titovo Jugoslavijo.

Vse politične organizacije občine, zbori volivcev in ljudski odbor so predloženi osnutek spomenika sprejeli. Pogodba za kiparsko delo je podpisana. Stroški za kiparska in livarska dela bodo znašali 14.700.000 dinarjev. Urbanistična, arhitektonska in komunalna ureditev okolja s kamnoseškimi deli bodo po ocenitvi znašala 30.000.000 din.

Spomenik in ureditev okolja bosta gotova do 20. julija 1961. Odkritje spomenika bo ob 20. obletnici vstaje jugoslovanskih narodov, 25. obletnici velike tekstilne stavke na občinski praznik občine Kranj, dne 1. avgusta 1961

Odbor za postavitev spomenika REVOLUCIJE v Kranju je že izvršil vse organizacijske priprave. Določil je komisije za finančna, kulturno-športna, gradbena in druga vprašanja.

Za ugotovitev sredstev za spomenik so se vse politične organizacije, ObLO in odbor za postavitev spomenika sporazumeli, da bi sredstva za kiparska in livarska dela prispevali delovni kolektivi tovarn, podjetij, uradov, ustanov, zadrug in organizacij, in sicer tako, da bi vsi prispevali na zaposleno osebo 1000 din. Prav tako bi bila izvedena še velika akcija za prispevke posameznih občanov.

Sredstva za urbanistično in komunalno ureditev bo zagotovila občina v svojem proračunu za leto 1961.

V zvezi s to akcijo se Odbor za gradnjo spomenika Revolucije obrača na vse delavske svete, upravne odbore, sindikalne organizacije, tovarniške komiteje ZKS, LMS, osnovne organizacije ZK, SZDL, LMS, ZB, NOV, ZVVI, ZROJ in druge organizacije in društva, da to našo plemenito akcijo podpro, da v celoti uspe.

Odbor za postavitev spomenika Revolucije v Kranju je mnenja, da bo naletel pri vseh naslovih na posebno razumevanje. Zato je potrebno k tej pomembni akciji takoj pristopiti. Denar se nakazuje na naslov: Občinski odbor ZB NOV - Kranj, tekoči račun pri Komunalni banki št. 607-70-3-218 z označbo — prispevek za spomenik Revolucije v Kranju.

USPEHI RACIONALIZATORJEV v preteklem letu

Če pogledamo dosedanje rezultate racionalizatorjev, lahko ugotovimo, da prizadevanja v tej smeri niso bila zaman. V letu 1960 je komisija za racionalizacije sprejela 48 predlogov za izboljšavo. Od tega jih je ocenila 28 kot racionalizacije, 20 nagradila s 500 din nagrade za prizadevanje in trud, le dva pa je odklonila.

Za izboljšave so bili do sedaj izplačani naslednji zneski:

za 20 predlogov po 500 din – skupno 10.000 din;

za 28 predlogov v obliki akontacije – skupno 135.000 din;

za 8 polletnih obračunov prihranka je bilo izplačanega – skupno 215.000 din;

skupno je bilo izplačanih nagrad v znesku 370.000 din.

Po dosedanjih ugotovitvah je nastal prihranek za 8 izboljšav na podlagi polletnega obračuna v skupnem znesku 6.986.000 din.

Medtem je komisija že prejela nekaj novih predlogov za izboljšave. Tovariša Janko Korbar in Stane Košnik sta dala predlog za reorganizacijo dela pri veloplaščih. Sedanja razporeditev kalupov pri veloplaščih je taka, da niso vsi stroji maksimalno izkoriščeni. Vulkanizerji delajo na 5 ali 6 strojih namesto 4, v glavnem zato, da lahko v večji meri presegajo normo. Vendar delo več kot na štirih strojih presega normalne zmogljivosti delavca in zaradi preutrujenosti peti in šesti stroj ne moreta biti popolnoma izkoriščena. Zato naj bi vsak vulkanizer delal le na štirih strojih, s tem bi normo še vedno lahko prekoračeval, proizvodnja pa bi se povečala na ta način za okoli 240 plaščev dnevno.

Predlog izboljšave je komisija ocenila kot racionalizacijo in predlagatelj nagradila z 2250 din akontacije, ostalo pa bosta prejela ob polletnem odnosno letnem obračunu.

Srečo Zalaznik je predlagal izboljšavo pri izdelavi zračnic 14×4. Uvedel je brizganje zračnic na obstoječem brizgalnem stroju. Konfekcija pa se opravlja po že obstoječem postopku s pomočjo pririzevalnika in utrjevalnika spoja. Bile so potrebne le manjše spremembe na utrjevalniku. Zračnice se sedaj topo spajajo. Uvedel je tudi ventil z gumirano nogo, kar znatno izboljšuje kvaliteto zračnic.

Zaradi novega načina izdelave odpadno delovno mesto »konfekcija zračnic 14×4«. Konfekcijo po novem postopku opravljajo sedaj skupaj z ostalimi zračnicami, za kar ni potrebna dodatna delovna sila. Predlagatelj je bil nagrajen za predlog z 2250 din kot akontacija na letni obračun, s 15.000 din za boljšo kvaliteto in 3.000 din v smislu pravilnika za sodelovanje, ker je to že sedmi njegov sprejeti predlog.

Komisija obravnava še nekaj predlogov, med njimi tudi dva, obratovodje obrata Vrhnika, ki jih bo rešila, čim bo dobila zanje potrebno strokovno oceno.

Predlagateljem iskreno čestitamo k njihovem uspehu, ter želimo, da bi tudi v novem letu še nadalje sodelovali.

Hkrati pa vabimo tudi tiste, ki se iz kakršnegakoli razloga do sedaj še niso odzvali vabilu komisije, da tudi oni prispevajo svoj delež k uspešnemu poslovanju podjetja.

izlet

Pred dvema mesecema je naša EE s tovarniškim avtobusom odpotovala v Slovensko Bistrico. Čeprav je bilo slabo vreme, smo se z zadovoljstvom vozili proti tovarni Impol. Tu proizvajajo aluminijaste polizdelke. Po 3-urni vožnji smo se le pripeljali do tovarne Impol in počakali, da smo prišli na vrsto za ogled. Predstavnik nas je pristrčno sprejel, povabil naj vstopimo, obenem pa nas je podučil, da naj aluminijastih predmetov ne prijemamo, ker so vroči, čeprav nič ne spremenijo barve.

Najprej smo vstopili v oddelek valjanja in zagledali velik stroj z velikim valjem. Stal je poleg električne peči, ki segreva aluminijaste plasti in jih

po tekočem traku spušča pod valj. Te aluminijaste plasti so bile dolge 1, široke pol metra in debele približno 20 cm. To plast je valj stiskal, ker je bil zelo vroč in jo tanjšal ter tanjšal. Iz enega valja je plast prišla pod drugi valj in še dalje in dalje. Tako je prej debeli aluminij postal popolnoma tenak. Iz takega materiala pa so potem delavci izrezovali okrogle ploščice razne velikosti. Ker se aluminij topi pri nizki temperaturi v električnih pečeh, ga vlivajo v razne cevi z različnimi oblikami. Najbolj pa smo občudovali delavce, ki so tako mirno in spretno delali z vročimi izdelki. Vprašali smo našega vodiča, koliko imajo obratnih nesreč, toda on nam je z veseljem odgovoril, da zadnja štiri leta sploh niso imeli nobene nesreče. Dejal je tudi, da so delavci vsi dobro podučeni in da so srednje starosti. Videlo se je, da so zelo zadovoljni s svojimi tako marljivimi in discipliniranimi delavci.

Nadalje smo se zanimali, kako v tej tovarni obračunavajo osebni dohodek, če imajo uveden sistem po enoti proizvoda. Povedali so nam, da imajo to uvedeno že od 1951. leta in da dobijo delavci od 40 do 50 odstotkov več plače. Dobili pa so tudi že 70 odstotkov plačanega presežka. Mi pa smo vedeli, da je tak način obračunavanja vzpodbuden za vsakega delavca.

Po končanem ogledu tako zanimive tovarne nas je v delavski restavraciji čakal predsednik sindikata tovarne Impol in nas lepo pogostil. Mi pa smo se za gostoljubnost lepo zahvalili in jih povabili na ogled naše tovarne. Upamo, da jim bo ta ogled omogočen, kadar nas bodo prišli obiskat in da bodo tudi oni deležni take pozornosti kot mi. Taka povezava med kolektivni krepi poslovne odnose in omogoča lepšo bodočnost.

Izletniki iz mehanične delavnice II so obiskali tudi ptujski grad

ANKETA

V zadnji številki našega glasila, je bil reviji priložen tudi anketni list. Ta anketni list smo priložili zato, da bi uredniški odbor zvedel, ali je pri svojem delu skozi vse leto uspel ali ne, kakšne so bile pomanjkljivosti, z željo, da bi jih v bodoče odpravili, da bi naše glasilo postalo res utrip vsega življenja v kolektivu, predvsem pa dosegli tak uspeh, da bi se glasilo priljubilo vsakemu izmed nas, in da bi v njem našel, kar želi.

Toda delno smo bili razočarani že, ko smo nekatere liste pobrali iz skrinjic, kajti 9,25 % oddanih listkov od skupno 1277 listkov, ni velika številka. Kaj misli 91,75 % drugih anketirancev, res ne vemo? Morda velja rek »Kdor molči, je s stvarjo zadovoljen«. Toda nam ni šlo samo za to, ali ste z revijo zadovoljni ali ne, šlo nam je za več, iz vaših nasvetov smo hoteli razbrati, česa si v bodoče želite, kako bi prišlo do večjega sodelovanja med nami, ki pri časopisu delamo in vami, ki ste neposredno v proizvodnji.

Toda od 117 listov, ki smo jih sprejeli, jih 43 nima nobenega nasveta za bodoče delo, medtem ko so pod točko 1 - 4 dali ustrezne podatke.

In kakšni so bili rezultati odgovorov na vprašanja v anketnem listu?

1. Ali ste z glasilom zadovoljni?

Da: 92 - Delno: 5 - Ne: 16

2. Ali se strinjate z dosedanjim vsebino?

Da: 52 - Delno: 58 - Ne: 3

3. Česa si bolj želite, glasila v obliki časopisa ali revije?

Casopis: 26 - Revija: 85

4. Kako naj glasilo v bodoče izhaja?

14-dnevnik: 51 - Mesečnik: 60

5. Kaj nam v bodoče svetujete in kaj pogrešate?

Tu pa sobili odgovori zelo različni. Veliko takih, ki jih bomo v bodoče lahko s pridom uporabili in seveda nekaj takih, ki nikakor ne sodijo na anketni list, saj njihova vsebina nima nobene zveze z namenom, s katerim smo vam priložili anketni list.

Med nasvete, ki jih bo uredniški odbor v bodoče s pridom uporabil, ker so upoštevanja vredni, kot n. pr.: več člankov o uspehih in neuspehih ekonomskih enot, več in boljših člankov

o zasedanju DS in UO, o razvoju ostalih tovarn gumenih izdelkov ali sorodnih kolektivov širom po naši domovini ali celo iz inozemstva, več poučnih člankov, poročila naših strokovnjakov, ki so bili v inozemstvu, odgovori na vprašanja, več zabavnega dela, o delavcih na delovnem mestu itd.

Seveda pa je bilo tudi nekaj takih nasvetov, ki jih uredniški odbor ni mogel upoštevati, kajti žele si takega čtiva, ki ga prinaša dnevno časopisje. Želijo si celo političnih dogodkov, kate-re naj jim posredujemo celo v sliki, želijo si kriminalnih romanov, barvnih slik, tečaj kakega tujega jezika. Teh želja ne bomo upoštevali, kajti s tem bi zgrešili cilj tovarniškega tiska. Tudi v prvi številki je bilo poudarjeno, da naše glasilo ne bo niti literarno niti strokovno, ampak bo zasledovalo našega delavca pri njegovem delu in razvedrilo.

Vse te nasvete nekako razumemo, ne moremo pa razumeti očitkov, ki so jih napisali nekateri; da naj piše delavec, ne važič...!

Kdo nam more očitati, da se nismo zavzemali za to, da naj med naše do pisnike pristopi čimveč delavcev? Toda odziv je bil majhen, komaj zaznaven. Ves uredniški odbor si je venomer prizadeval, da bi pritegnil čimveč delavcev in delavk, saj pretežno zaradi njih tudi izhaja. Res v glasilu sodeluje več nameščencev kot pa delavcev, morda so oni boljše razumeli naše težnje. Veseli smo bili in tudi v bodoče bo to naš cilj - glasilo naj napolnijo sami člani kolektiva. Toda, če tega ni? Nimamo samo mi težav, z njimi se borijo povsod, kjer imajo glasila, vendar so drugod od tega že odstopili. Toda, če dopustimo to, smo zgrešili cilj, kajti ta se glasi, naj piše neposredno tisti, ki najbolje občuti vse, kar se okoli njega dogaja; in to je samo - delavec!

Če se še enkrat ozremo na rezultate ankete, lahko vidimo, da vsebujejo zrnje in pleve. Koristne nasvete bo uredniški odbor s pridom uporabil, medtem ko bo druge nasvete moral zavreči iz tega ali onega vzroka.

Naprej bo izhajalo glasilo kot mesečnik in v obliki revije. Tako bo še teže za material, vendar pa je bilo potrebno preiti na mesečnik zaradi tega, ker je doba dveh mesecev le predolga in so tako bile nekatere vesti, ki so bile priobčene v reviji, stare in zaradi tega neaktualne.

Se enkrat vabimo vse, ki imajo veselje do pisanja, da postanejo sodelavci svojega glasila. Pristopite!

POSTREZI

Prve samopostrežne trgovine pri nas so vzbudile veliko pozornosti. Saj tudi res pomenijo razveseljivo novost na področju preskrbe potrošnikov.

Sprva so imeli potrošniki pomisleke glede poštenosti kupcev. Predstavljali so si, da se bodo naši ljudje, ki si bodo v trgovini na skrivaj napolnili žep, pri blagajni pa plačali samo tisto, kar bodo imeli nabranega v košari ali vozičku. Danes imamo v naši državi že na desetine takih trgovin. Bojazen pred nepoštenostjo je ostala neosnovana. Samopostrežne trgovine so se priljubile potrošnikom kljub nekaj višjim cenam, saj te odtehta lično zavito in kakovostno blago, majhna zamuda časa pri nakupu in možnost premišljenega izbiranja brez živčnosti in vmesnih klicev: »Zdaj sem jaz na vrsti!« Kupcu ni treba na tihem sestavljati stavka, ki ga bo povedal prodajalki, ko pride na vrsto. Blago stoji pred njim, lahko izbira nemoteno in dobro preudari, ali cena ustreza njegovi denarnici in kakovost blaga njegovi želji.

Ob večkratnem obisku trgovine smo opazili dokaj zanimivih reči in lahko rečemo, da nam bodo izkušnje te prve samopostrežne trgovine v veliko pomoč, ko bomo ustanavljali nove.

Prvo, kar opazi kupec v samopostrežni trgovini, je prijaznost in ustrežljivost uslužbenk. Vedno so pripravljene odgovoriti potrošnikom na vsako vprašanje. Znajo biti tudi izredno potrpežljive. V trgovino prihaja namreč dosti takih potrošnikov, ki še ne znajo kupovati in ki se ne zavedajo, da je treba z blagom lepo ravnati.

Sledila sem ženi, ki je očitno prišla v trgovino brez načrta, kaj bo kupila. Ustavljala se je ob stojnicah, prilemala v roke, zavitek za zavitek in ga zopet odlagala na njegovo mesto. Ustavila se je celo ob steklenicah z mlekom, vzela tudi od teh ene v roke, si jo ogledala od vseh strani in jo po-

SI SAM!

ložila nazaj. Ob dolgi vitrini, kjer ležijo zavitki z mesom, je jemala vrečko za vrečko, jo otipavala in mečkala, ko pa je obhodila vso vitrino, je bila njena košara še vedno prazna. Nazadnje je pri stojnici, kjer so razstavljene sladke reči, le izbrala tablico čokolade in jo položila v košarico. V trgovini se je zamudila natančno 25 minut, kupila pa je za nekaj manj kot sto dinarjev.

Koliko pikrih pripomb so že morale spraviti v žep prodajalke v trgovinah, ker potrošniki niso bili zadovoljni s postrežbo. V samopostrežni trgovini si potrošniki strežejo sami, toda ali je njihova samopostrežba kulturna, kot bi pričakovali? Na žalost ne pri vseh.

Opazovala sem žene ob nakupu zlatorumenih pomaranč. Po kupu je kar mrgolelo prstov, ki so stiskali pomaranče, jih obračali in mečkali, čeprav so bile vse enako lepe, jih odlagali zopet na kup in jemali nove. Se huje je bilo z bananami. Zvezane so bile v šopke po nekaj sadežev skupaj in sortirane po debelini. Na prvi pogled je kupec lahko ugotovil, katere so lepše in zrelejše. Toda tudi banane je bilo treba dobro otipati. Po taki »otipljivi« kontrolni so olupki že kar odstopali od zrelega mesa.

Niso vsi kupci taki. Dosti jih je, ki mirno stopajo ob stojnicah, jemljejo s polic tisto, kar so se že doma namenili kupiti, se ne obirajo in ne pasejo radovednosti, skratka, kupujejo preudarno in premišljeno in se vedejo v trgovini tako, kot je prav.

Vendar bo tudi samopostrežna trgovina morala poiskati tesnejši stik s potrošniki, sprejeti njihove dobre in premišljene predloge za izpopolnitev samopostrežnega trgovanja, kajti nič ni tako dobrega, da bi ne moglo biti še boljše. Obenem pa bo morala povedati potrošnikom tudi svoje upravičene želje, ki so v zvezi s kulturno samopostrežbo.

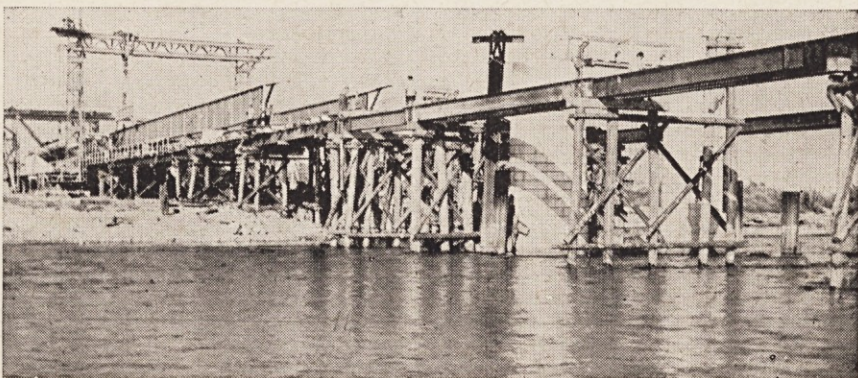
Mladina pred velikimi nalogami

Tudi dekleta so se klicu odzvala v velikem številu

»Mladina še nikdar ni stala pred tako velikimi nalogami, kot ravno sedaj«, je dejal predsednik CK LMS – Mijalko Tripalo. Res, mladina stoji pred velikimi nalogami, da pa bo mogla premostiti te zapreke, se bo morala združiti v veliko brigado, kjer ne bo razlike med delavsko, kmečko ali mladino iz srednje šole ali pa s študenti z naših univerz in visokih šol. Toda kakšne so te naloge? Velike so in lepe. Naša mladina bo letos še v večji meri sodelovala pri gradnji naših cest, mostov, igrišč itd. Zato bo treba veliko požrtvovalnosti mladih ljudi,

Taki giganti so plod velike požrtvovalnosti mladine

kajti naloge so tako velike, da bo morala mladina nastopiti kot en človek, človek, ki se ne boji zaprek, in ki smelo gleda v bodočnost.

Da bo mladina zmogla vse postavljene naloge, si bo morala vzeti za vzor tovariše iz let med vojno, ko so z nesebično pomočjo mnogo pripomogli, da je naš narod vzdržal vse napore in stopil v lepšo in srečnejšo bodočnost.

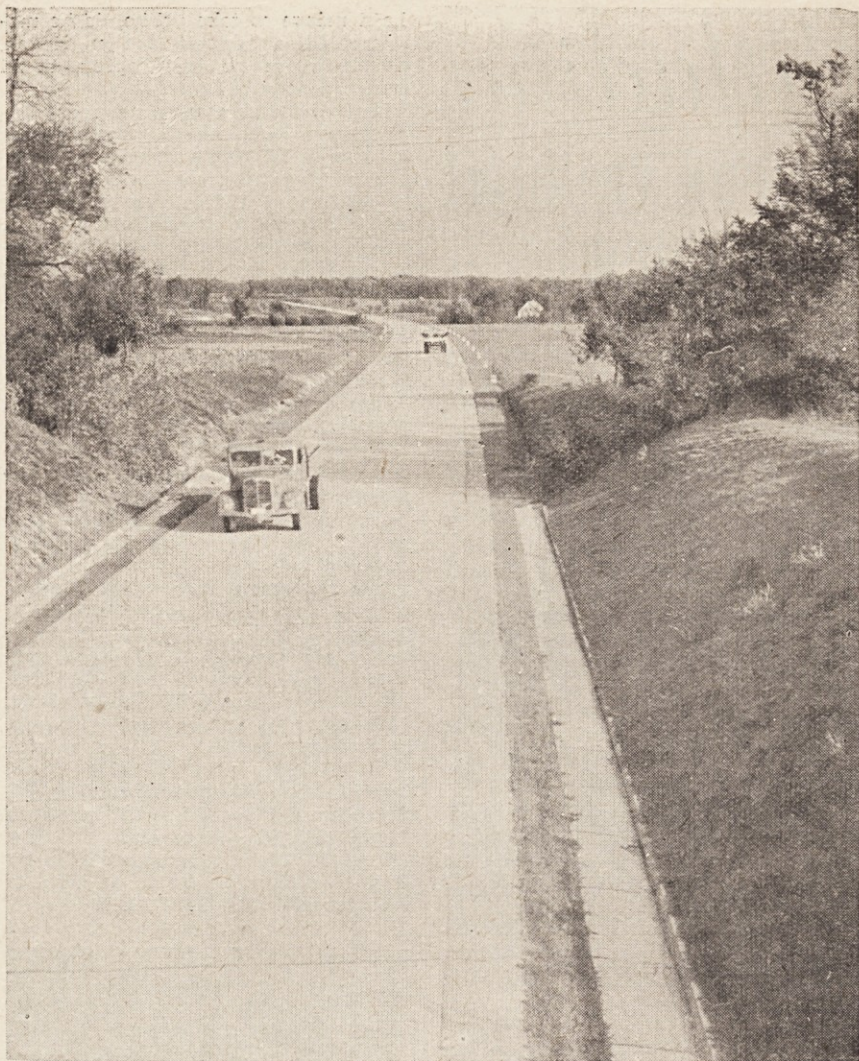
Seveda način dela je danes popolnoma drugačen, kot je bil v tistih dneh, delo je drugačno – lepše. Toda nekaj imate skupnega. Skupno je njeno nastopanje, kajti vedno je pripravljena pomagati, pomagati tam, kjer je videla, da je to potrebno. Če gledamo slike delovnih brigad, ki so delale na progi Brčko–Banovići, ali pa sedaj delovne brigade na avtocesti Bratstva – Edinstva, vidimo, da se mladina ni spremenila. Za mladino iz vojne je prišla druga, ki se od prve razlikuje samo po tem, da živi v lepi in srečnejši domovini.

Zato naloge ne bodo težke. Mladina bo zopet stopila v velike BRIGADE, šla bo na ceste, na igrišče in zopet bodo zapeli krampi. Za njimi pa bodo ostajali dolgi kilometri lepih cest, razvila se bodo lepa igrišča, mostovi itd.

Mladina bodi enotna, stopi v brigado, in nadaljaj tradicijo, katere začetek je bil leta 1941. in ki neprestano raste! Jugoslovansko mladino poznajo v Afriki, Ameriki, povsod bodo vedeli za uspehe, ki jih dosega naša mladina, ona pa bo stopala za zastavo in iz grl se ji bo razvila pesem in se združila v enoten klic »HJ, BRIGADE!«

To pa so brigadirji naše tovarne, ki so se zelo izkazali na avtomobilski cesti »Bratstva in edinstva«

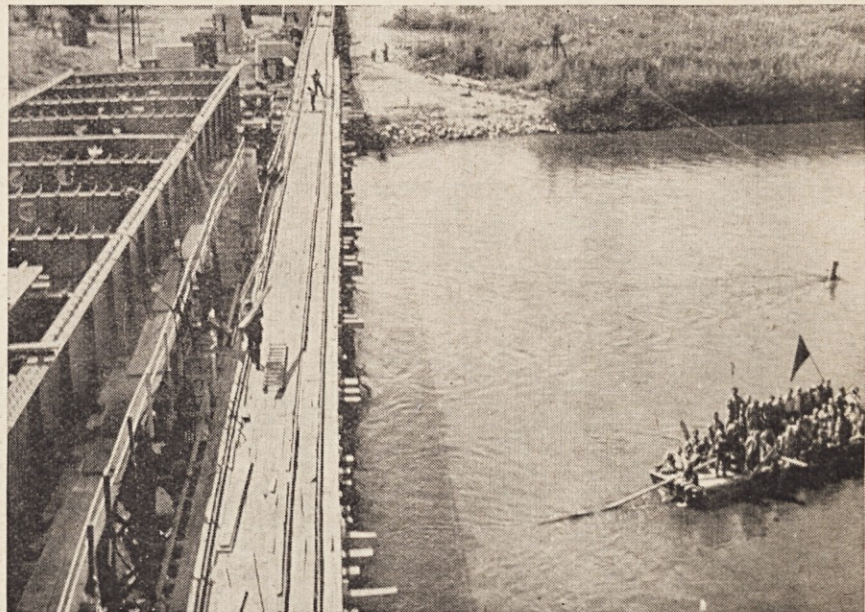
To pa je plod dela. Velika moderna cesta, ki bo vedno v ponos mladini

Kulturno-prosvetni večeri so na avtocesti zelo pestri in tistim, ki na njih aktivno sodelujejo, ostanejo za vedno v spominu. Spomini pa so lepi - bogati.

Po končanem delu pa sledi razvedrilo. Vendar pa se najlepše razvedrilo lahko napravi tik ob delovnem mestu

Obračamo se do tebe, mladina Jugoslavije, da bi bila nosilec delovnega navdušenja, da bi bila zgled vztrajnosti in požrtvovalnosti pri graditvi naše dežele, kakor si bila zgled v štiriletni borbi za osvoboditev svoje dežele. Borba za zmago pri obnovi dežele, pri obvla-

-V obdobju industrializacije in elektrifikacije je mladina s prostovoljnim delom zgradila 90 km dolgo železniško progo Brčko-Banovići (l. 1946), 242 km dolgo železniško progo Šamac-Sarajevo (l. 1947), 381 km dolgo avtomobilsko cesto Beograd-Zagreb (l. 1948-1950), 90 km dolgo železniško progo Dobo-Banja Luka (leta 1951), nadalje je 4 leta gradila Novi Beograd (140.000 mladincev), 8 krajših železniških prog, tovarno težkih orodnih strojev »Ivo Ribar-Lola« v Zelezniku, metalurški kombinat v Zenici, tovarno hidravličnih strojev v Zitnjaku, tovarno »Titan« v Kamniku, valjarno bakra v Savojnu, železarno v Nikšiću, hidrocentrale Jablanica, Mavrovo, Vlasina in še številne druge industrijske objekte, melioracijske naprave, študentska naselja itd.

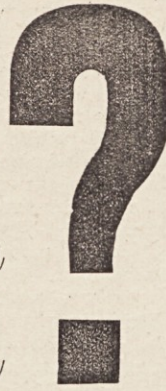
V letih 1953-1957 je na 18.500 lokalnih akcijah sodelovalo 1.070.000 mladincev. Samo v letih 1955-1956 je mladina zgradila nad 5000 igrišč in športnih objektov. Lansko leto je na poziv tovariša Tita obljubila zgraditi celotno avtomobilsko cesto Ljubljana-Djevdjevoja, in jo del že zgradila.

Združila se je mladina vse Jugoslavije v veliko brigado »Bratstva in edinstva«

dovanju gospodarskih težav je sestavni del tiste velike borbe na bojišču, v kateri je umiralo na desettisoče mladincev in mladink Jugoslavije, da bi bilo drugim bolje. Naj si tvoj mladinski polet in ogenj da duška predvsem v ustvarjalnem delu.

Kako je z avtomobilsko industrijo pri nas

Ker ste v anketi izrazili željo, da vas seznanimo z različnimi tehničnimi zanimivostmi s kolektivi, ki so v svoji proizvodnji vezani na nas ali take, ki se ukvarjajo z isto industrijsko panogo kot mi, vam danes predstavljamo tako zvrst industrije, pri kateri je tudi naša tovarna zastopana s svojimi izdelki v veliki meri.

Vsak delovni človek teži za tem, da bi si kupil vozilo, vendar ne več samo kolo, ampak je postal že zahtevnejši. Omislil si je motorno vozilo, zlasti tisto na štirih kolesih je postalo cilj vsakogar od nas. Po statistikah, ki so izšle v minulem letu pa to ni le sen, ampak stvarnost.

Milijone in milijone motornih vozil vozi danes po cestah širom po svetu. Res je motorizacija pretežno osredotočena le v posameznih predelih, oziroma v posameznih deželah, toda širi se vedno hitreje tudi tam, kjer je bila še včeraj zaostala dežela, kjer je pač v sodobnem gospodarstvu tako koristna, da se ne more pogrešati. Da bi dobili nekoliko popolnejšo sliko v gostoti motornih vozil na cestah najbolj motoriziranih držav, se moramo kajpak ozreti v Ameriko. Tam je lansko leto vozilo preko 70 milijonov motornih vozil, pretežno avtomobilov. Toda ta številka še ne doseže svojega viška. Raste tako hitro, da postaja gostota v prometu že pravi problem. Seveda pa se je treba proti temu problemu boriti. Najlažji je seveda ukrep, da se pospešeno gradijo ceste, zato je motorizacija tudi pomemben činitelj za razvoj gospodarstva vsake posamezne dežele. Pospešuje gradnjo cest in zato tudi turistični promet, razen tega pa utira pot še mnogim drugim gospodarskim dejavnostim.

Statistika v porastu motornih vozil je naposled že nekaj let zapored razveseljiva tudi pri nas. Vse večji promet je na naših cestah. Tako je bil porast od leta 1958/59 že za celih 36 odstotkov in to samo v Sloveniji. Pri tem pa je treba omeniti, da so pristojni organi ravno lani spremenili način štetja, in sicer tako, da vnašajo v statistiko samo tista vozila, ki so registrirana za tisto leto, to so samo tista vozila, ki dejansko vozijo v cestnem prometu. Če bi pa prišteli še vozila, ki lani niso bila registrirana za promet, bi dobili še večjo številko, okoli 45.000 motornih vozil, včevši 1511 av-

tomobilskih prikolic. V enem letu je bil torej porast motornih vozil nepričakovano velik. Registriranih je bilo v enem samem letu preko 3700 osebnih avtomobilov (pred vojno je imela vsa država le štirikrat več teh vozil). Nanovo pa je bilo registriranih še preko 5700 motornih koles, pa preko 1100 tovornih avtomobilov in nekaj več kot 110 avtobusov. Kolik pa je porast v merilu vse Jugoslavije, pa nam povedo nazorno tele številke. V lanskem letu je bilo registriranih 35.000 tovornjakov in specialnih vozil, 5000 avtobusov, 39 tisoč osebnih vozil in 57 tisoč motociklov.

Da pa je bi tak napredek sploh možen, je bilo potrebno graditi nove in nove ceste, kajti le na ta način je bil možen tak mogočen razvoj. Še večje naloge pa stojijo pred nami za bodoče, kajti v nekaj letih bomo v naši državi imeli nad 250.000 motornih vozil.

Od kod pa vozila, se vpraša marsikdo od vas? Velika večina jih je iz naših domačih tovarn.

Medtem ko je bilo v Jugoslaviji pred letom 1941 le neznatna proizvod-

nja motornih vozil (in še ta vsa v tujih rokah) pa se je v zadnjem obdobju začela ta panoga zelo naglo razvijati. V razdobju 1950/54 so tovarna TAM, FAP in INDUSTRIJA TRAKTORJEV v Beogradu in tovarne karoserij izdelale prve večje količine kamionov, avtobusov in traktorjev. Po letu 1955 se je tej proizvodnji pridružila še proizvodnja osebnih avtomobilov, naslednje leto pa proizvodnja motociklov. V teh dveh letih smo dobili iz domačih tovarn 19.661 motornih vozil ali nad 200 odstotkov več kakor v prejšnjih štirih letih.

Da se boste bolj spoznali z našimi vodilnimi tovarnami, ki nas razveseljujejo s svojimi modeli, k vsaki kratkem opis.

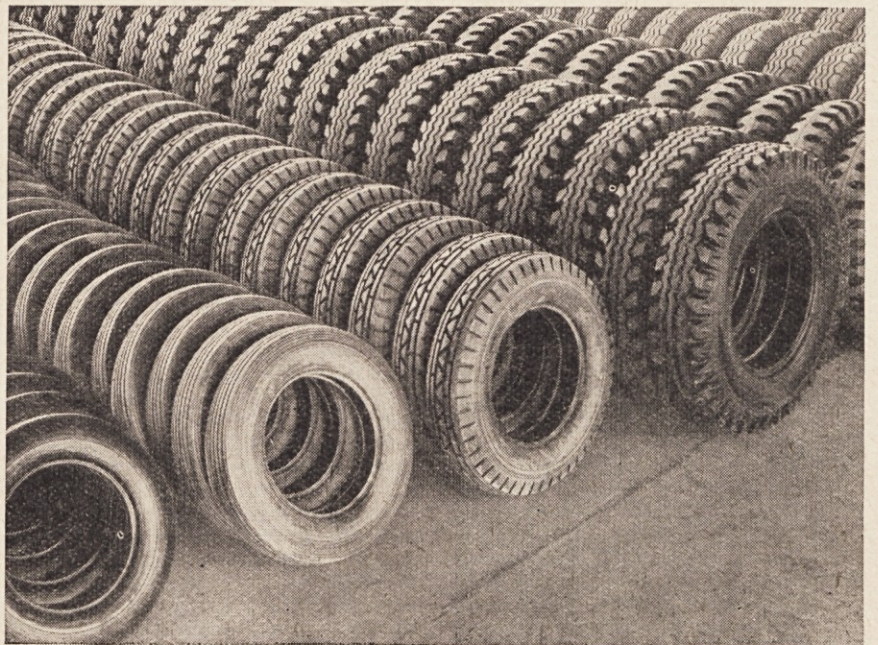
Glavna značilnost jugoslovanske industrije motorjev in motornih vozil v letu 1960 je izredno naglo naraščanje blagovne proizvodnje v tem panogi.

V desetletnem obdobju delavskega samoupravljanja so v TAM dali na tržišče okoli 12.000 kamionov in avtobusov. Zdaj pospešeno osvajajo proizvodnjo sodobnega vozila nosilnosti 4,5 tone, ki ga izdelujejo po licenci tvrdke Deutz. TAM je tudi pomemben izvoznik, saj se je uspel uveljaviti s svojimi vozili v Burmi, Bolgariji, na Poljskem in v Vzhodni Nemčiji.

V Priboju, od koder dobivamo težje tovornjake in specialna vozila za potrebe gospodarstva, naglo uvajajo domače sestavne dele. Medtem ko je znašala po lanskem proizvodnem programu proizvodnja kamionov in avtobusov znamke FAP okoli 1200 vozil, naj bi ta tovarna že v kratkem, in sicer leta 1965, dala na tržišče 3500 vozil.

Pomemben proizvajalec motornih vozil za gospodarstvo je v naši državi nadalje INDUSTRIJA TRAKTORJEV - ITM. Zdaj močno modernizirajo proizvodni proces. Letos bodo izdelali 4500 traktorjev, čez štiri leta pa že trideset tisoč! Posebno razveseljiv pa je za na-

Lepa skladovnica, kajne? Ti izdelki so eni najvažnejših v avtomobilski industriji

To je izdelek tovarne TAM, ki ga cenijo tudi v tujini

šega potrošnika nagli vzpon proizvodnje osebnih avtomobilov »ZASTAVA 600«. — Letos bo tovarna »CRVENA ZASTAVA« iz Kragujevca dala na tržišče kar 8000 teh avtomobilov, razen tega pa še 1500 osebnih avtomobilov »1100« in prvih dve sto zelo modernih Fiatovih modelov »1800« in »2100«.

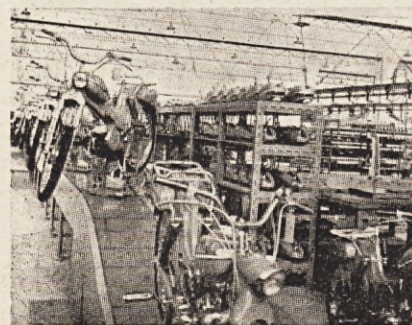
Zaenkrat bosta največja osebna avtomobila v proizvodnih programih naših tovarn FIAT 1800 in 2100, ki ju je tovarna »CRVENA ZASTAVA« v Kragujevcu pred tedni začela prodajati na jugoslovanskem tržišču.

V proizvodnih programih naših tovarn so dokaj dobro zastopana tudi lahka vozila, ki so take konstrukcije, da jih je v glavnem moč prilagoditi za razne potrebe. Med temi lahkimi vozili za potrebe gospodarstva je novost kamion domače konstrukcije TAM 2000, že letos nameravajo v TAM izdelati 200 takih kamionov. Pred nedavnim so končali dlje trajajoče poskusne vožnje s tem vozilom, in sicer na Vršiču, v Trenti, po pohorskih cestah, po kozjanskih in haloških hribih. Obtežba je dosegla največ 2000 kg. Ta kamion je zaenkrat opremljen s štiricilindrskim Diesel motorjem, ki jih po licenci angleške tovarne Perkins izdeluje naša industrija.

Domača konstrukcija je, kakor TAM 2000, tudi zelo lično vozilo Industrije motorjev v Novem mestu »IMV 1000«. To vozilo izdelujejo v raznih izvedbah, med katerimi vzbuja zlasti veliko pozornost avtobus.

Pomembno mesto v jugoslovanski proizvodnji motornih vozil imajo tudi tovarne karoserij. Posamezne oblike karoserij (»11 oktober«, Skopje, »Karoserija«, Ljubljana itd.) imajo velik krog občudovalcev, ne le doma, ampak

Koperska tovarna TOMOS ima modern način proizvodnje, kajti delo se odvija na tekočem traku

tudi v industrijsko bolj razvitih deželah.

Leto 1960 pa je šele prvo leto v daljšem obdobju desetih let, ko naj bi stalno povečavali v naših tovarnah proizvodnjo motornih vozil, da bi se okoli leta 1970 ustalila pri maksimalni proizvodnji, kakršna je začrtana v sedanjem perspektivnem planu Združenja proizvajalcev motorjev in motornih vozil.

Tovarna motociklov »TOMOS« v Kopru n. pr. je imela za leto 1960 v načrtu proizvodnjo 60.670 mopedov, rolerjev in motociklov. Tolikšna naj bi bila proizvodnja tudi v prihodnjem letu, leta 1962 pa se bo proizvodnja v tovarni »TOMOS« povečala že na 68.000 motornih koles, leta 1963 na 75.000, leta 1964 na 80.500, naslednje leto na 86.000, leta 1966 na 91.500 itd., da bi naposled v letu 1970 znašala proizvodnja 113.000 motornih koles, po l. 1971, ko naj bi bila ta izredna dinamika povečavanja proizvodnje v »TOMOS« v glavnem zaključena, pa bo ta naša tovarna dajala na tržišče letno po 12.000 mopedov rolerjev in motornih koles,

Tudi tovarna FAP je ena vodilnih avtomobilskih tovarn v Jugoslaviji

in sicer v takšnem razmerju, da bi v vsakem letnem proizvodnem programu znašala proizvodnja mopedov približno 80 odstotkov.

Na našem tržišču je tudi veliko zanimanje za motocikle tovarne »TITO«, ki je iz svojih obratov v Vogošči pri Sarajevu dala lani na tržišče okoli 4500 motociklov in rolerjev, izdelanih po licenci NSU. Kakor pa vemo, ta proizvodnja še zdaleč ni mogla kriti precej večjega povpraševanja. Letos se obetajo nekoliko ugodnejše perspektive kupcem motornih koles te naše tovarne. Tovarna namerava dati na tržišče v letošnjem letu 3000 motociklov in 6000 rolerjev. Postopoma pa nameravajo ustvariti vse potrebne pogoje, da bi v nekaj letih lahko dosegli letno proizvodnjo okoli 30.000 motociklov oz. rolerjev znamke »PRETIS«. Tudi zagrebška tovarna TMZ obeta z mopedom in miniaturnim rolerjem »Svrk« še izpopolniti ponudbo na domačem trgu.

To je bil le kratak opis stanja, ki vlada v naši avtomobilski industriji. Kakor ste lahko iz članka spoznali, ima naša industrija na tem področju še velike perspektive, ne samo na domačem trgu, marveč tudi na tujem. Kako pa je z razvojem avtomobilske industrije v tujini, pa vas bomo seznanili v prihodnji številki.

ali moremo

Ne, danes ne moremo pri nas govoriti o brezposelnosti, kakršna je leto za letom ogrožala obstoj družin pri nas pred vojno in kakršna ogroža še danes obstoj družin in ljudi na zahodu, da omenimo samo našo sosedo Italijo. To pa zato, ker se naša država skokoma razvija v industrijsko razvito državo in to v socialističnih družbenih odnosih. Število tistih, ki odhajajo iz proizvodnje (bodisi, da umro ali da gredo v pokoj) in tistih, ki jih naša razvijajoča se industrija potrebuje, ustreza približno številu tistih, ki iščejo zaposlitev. In vendar resnica je ta, da je v Sloveniji ostalo ob koncu preteklega leta nezaposlenih okoli 8000 žensk. To število je posebno osupljivo, če vemo, da je isti čas ostalo nezaposlenih le neznatno število moških. Če pogledamo te številke in jih nekritično ocenimo, nas lahko pripeljejo do napačnega sklepa, da je tudi današnja družba do žensk, ki se hočejo zaposliti, posebno pa še do ženske mladine, krivična.

Glede poklicev naše ženske mladine bi se morali preorientirati predvsem starši in seveda tudi mladina sama. Statistike nam govore, kako hitro so se lotili po vojni moški novih poklicev, ki jih je prinesla s seboj industrializacija naše dežele. Pri tem so imeli polno mero razumevanja starši, a polno mero navdušenja fantje, ki so se odločili za prihodnost. In kako je bilo in kako je še danes z žensko mladino? Vsekakor moramo pritrditi, da je odstotek zaposlenih žensk po vojni tudi v naši republici precej narasel, prav tako pa je naraslo tudi število kvalificiranih žensk. A vendar lahko tudi pribijemo, da je velik odstotek nezaposlenih žensk žrtev miselne zastalosti staršev in deklet samih, ki si izbirajo poklice. Prenekaterikrat skle-

ZAHVALI

Prav lepo se zahvaljujem vsem darovalcem za lepa darila ob moji 50-letnici, in sicer upravnemu odboru, sindikalni podružnici, gasilcem obrata II in tovarišu ŠVIGELJ JOŽETU.

Kranj, 5. I. 1961

PETRIČ IVAN

Za denarno pomoč, ki sem jo prejel za 29. november, se najtopleje zahvaljujem. Obenem pa vam želim, da bi v letu 1961 dosegli čim večje delovne uspehe.

Tovariško vas pozdravlja

Štefan Urbane

pri naš govoriti o brezposelnosti žena

pajo starši v slogu preprostih malomeščanskih zastarelih zaključkov: dekletu ni treba kvalifikacije. Leto ali dve bo kje v službi, potem pa se tako poroči... A ker je življenje šlo zmago-slavno naprej, so ostali starši in dekleta na sipini, zakaj danes je ženska v službi, pa če je poročena ali ne.

Statistika nam namreč pove, da je nekvalificiranih nezaposlenih žensk 84%. Prav gotovo je nezdrav pojav danes tudi to, da med tako številnim ženskim nekvalificiranim kadrom ne dobiš skoraj delavk, ki bi se zaposlile na državnih posestvih. Gotovo se mnogo lažje zaposlijo kvalificirane ženske, vendar gre za to, da so poklici tistih strok, ki so si jih ženske s svojim delom že zdavnaj, čisto že pred stoletji osvojile, danes že prenatrpani. Tako šivilja in krojaška stroka, poklici v trgovini in gostiščih. In vendar je še nešteto poklicev, v katerih bi si ženska mladina lahko pridobila kvalifikacijo. V obrti bi se lahko odločila za optiko, za precizno mehaniko, za zlatarstvo, urarstvo, rezbarstvo, kemično industrijo itd.

Ženski naraščaj bi si moral pridobiti tudi kvalifikacijo v industriji in sicer predvsem v predelovalni: finomehanični, živilski, kovinski itd. Prav to pa so panoge industrije, ki se bodo z dvigom našega standarda iz dneva v dan razvijala. Ženska mladina, ki bi si rada pridobila kvalifikacijo v srednjih in na visokih šolah, si lahko še vedno najde zaposlitev kot učiteljica, profesorica, medicinska sestra, zdravnica, pravica itd.

Ko bi si naša ženska mladina pridobila ustrezno kvalifikacijo, bi bil problem naše »namišljene« brezposelnosti rešen.

Vprašanje ženske kvalifikacije je v prvi vrsti vprašanje naše industrije, toda naša industrija se tega vse premalo zaveda. Brez kvalificiranega kadra pa je nemogoč tudi razvoj naših industrijskih panog. Še več kot kvalificiranih moči potrebuje industrija polkvalificirane in priučene moči. Velik del mladine bi moral torej v krajše in daljše tečaje z vs vsmemo, za čimer v zadnjih treh letih tudi stremimo, dobiti dovolj sposobnega kadra v industriji in drugih panogah gospodarstva.

Ob priliki otvoritve nove trgovine v Skopju

U svetu TEHNIKE in napredka

Vaša želja za naše bodoče delo je tudi bila, da vas seznanjamo z različnimi najnovejšimi pridobitvami v svetu, da vam predstavimo dela posameznih držav v tej smeri. Najboljšo sliko, kako države napredujejo v kulturnem, tehničnem in drugem področju pa nam ponazorijo velike mednarodne razstave. Seveda pa vam mi lahko napravimo kratek opis take razstave in vas seznanimo z najbolj privlačnimi razstavljenimi predmeti, vendar pa ti članki niso izvirni. Da pa vas ne bo preveč motilo, povzamemo glavne misli po znanih tujih revijah, ker vemo, da vas večina ne bere takega čtiva. Upamo, da vam bodo sestavki kljub temu ugažali. In še ena velika pridobitev takih člankov. Medtem, ko boste brali o razstavi, vam bomo nehote predstavili tudi deželo in ljudi, v kateri se odvijajo taki veliki mednarodni shodi.

Tokrat bi si ogledali veliko Bruseljsko razstavo. Veliko je bilo o tem že napisanega, vendar pa smo našli še toliko zanimivega, da vam to posredujemo v tem članku.

Večina si je za svoj prvi cilj izbrala vrata Atomiuma in zavila po široki aveniji do ogromnih krogel, ki tako proti vsem predstavam preprosto (po človeškem mišljenju) lebde med nebom in zemljo. Grozljiv je občutek, ko

ti visi taka krogla nad glavo. »Atomski srh« pravijo temu hudomušno. Pa stvar navsezadnje ni tako šaljiva, kajti verjetno nikjer ni bila atomska energija tako do kraja zagotovljena v milorjubno uporabo. Če si človek zaželi v notranjost, ga mehanične stopnice kar hitro potegnejo do prve krogle, obsežne, temačne dvorane, kjer so s fotografijami, statistikami in vsemi mogočimi aparati prikazani dosežki jedrske fizike. Levo in desno se prižigajo in ugašajo luči, tiho brne motorji, žare diapozitivi, se svetijo filmska platna, razlagajo zvočniki dolgo in zapleteno pot, ki jo je prebrodilo človeštvo, da je zmoglo prvič razbiti dotlej nedeljivi najdrobnejši delec snovi – atom. Če ti pojasnjevanje v francoščini ni razumljivo, so ti takoj pri roki še slušalke, natakneš si jih in pri pričih lahko poslušal isto predavanje v petih jezikih. Drug mehanizem, ki te spravi v drugo kroglo Atomiuma, pa je dvigalo. Sto metrov v dvajsetih sekundah – in že leži pod teboj vse rastavišče kakor na dlani.

No, naj kdo reče o bruseljski razstavi, kar hoče, eno je gotovo: to je pravi festival arhitekture. Vsak paviljon je že od zunaj doživetje zase. Dva sta bila posebno drzna: paviljon radio-elektro tvrdke Philips in pa francoski pavi-

ljon, velika, nesimetrična steklena stavba z vdrti streho, ki je videti, kakor da se vsa opira na eno samo točko in s svojim občutljivim ravnotežjem neprestano zaprepašča obiskovalca. V Philipsovem paviljonu vsakih deset minut predvajajo elektronsko glasbo, ki čudovito odmeva v prostoru, preračunanem na posebne zvočne efekte in obsvetljenem z najnovejšim in najbolj iskanimi Philipsovimi svetlobnimi učinki.

V francoskem paviljonu pa se smeje srce tehniki; kar težko se odtrga od odličnih modelov železnic, ladij, avionov, od strojev in leč in ne nazadnje od s čisto zadnjimi pridobitvami opremljene, strahotno pristne operacijske dvorane.

Sovjetski paviljon je predvsem velškanski. Štirioglat je, steklen in preprost. Pod orjaškimi pozlačenimi kipi Lenina in delavnih ljudi kar izginjajo številni razstavljeni predmeti, celo vsi trije Sputniki, od katerih ni vsakdo toliko obeta. Model Sputnika II. razkriva neverjetno majhno kabino za Lajko. Sicer pa ti Sputniki niso »zgovorni«. Prikazujejo pač zunanjo lupino novih umetnih spremljevalcev naše Zemlje, nič pa ne povedo o notranji zgradbi. Potem še med obilico drobnih in velikih predmetov, ki naj nam približajo vse plati življenja v Sovjetski zvezi in če stopiš preko ceste, dosepeš do prav tako velikega, toda popolnoma drugače zasnovanega paviljona ZDA. Tu ni nič skrivnostnega molka, ki vlada okoli veličastnih novosti sovjetske tehnike. Amerikanci prikazujejo, kar pač prikazujejo, očitno in na ves glas. Vendar pa so tokrat začuda skromni v razkazovanju svoje industrije. Avtomobil so razstavili samo eden – model prvega Forda iz leta 1906! Razen tega je tukaj prva električna žarnica. Iz dvajsetega stoletja pa je barvna televizija – studio, kjer se odvija program in cela vrsta sprejemnikov, s katerih vabljivo odsevajo sijaje barve. In če pogledaš skozi eno izmed okroglih odprtih v bližnji steni, vidiš še eno podobo naših dni: deset živih, rdečeličnih, v delo zaverovanih otrok, ki v prikupni učilnici rišejo in slikajo in s ponosom ogledujejo proizvode svojega umetniškega udejstvovanja. Lahko mi verjamete, da imajo zmerom vse polno skritih gledalcev!

Mimo modne revije, ki se pravkar odvija na otoku v umetnem jezeru sredi paviljona preidemo molče – o njej naj govore strokovnjaki. Pač pa se morate potruditi še do paviljončka desno od Atomiuma, ki prikazuje človeško življenje leta 2000.

Milo povedano: dolgčas! Soba brez oken, pač pa z velikim platnom, na katerem se bo prikazovala prebivalcem »barvasta pokrajina po izbiri«. Kuhinja odpade, jed pripraviš sproti v sobi, v »brzokuhalni« peč, vgrajeni v nizko stensko omaro, kjer se za stekleno steno v nekaj minutah speče piščanec na ražnju in pripravijo ostali obroki vsestransko pretehtanega kosila. Kopalnico bo menda nadomestila kozmetično-higienska kabina, kjer bo »žensko leta 2000« obsijalo in presijalo nešteto žarkov, prepljuskalo nešteto voda; pregnetlo nešteto aparatov, da

za nič na svetu ne bo mogla kot klin zabije med ameriškega in sovsoto leta 2000? Odurni panji »blokovi uradov«, enolične stanovanjske hišice s skrbno odmerjeno »zeleno površino«, visoki stolpi s helikopterskimi vzletišči za javni in zasebni promet. Veličastna »festivalna dvorana« za koncerte, predavanja in kino. Sicer pa – kdo bi še hodil v kino, ko bo televizija v vsaki sobi? Skratka, za ljudi leta 2000 nam ni treba skrbeti, zato se mirno lahko vsaj za nekaj trenutkov posvetimo svojim bolečim nogam.

Predvsem: koliko je tukaj poti, avenij, bulvarjev, nepreglednih, belih cest! Kako lepo zelena je trava in staro drevje kraljevskega parka! Ameriški paviljon je zgrajen na kraju, kjer rasto drevesa; arhitekt jih je pri snovanju svoje okrogle stavbe skrbno upošteval in tako zdaj zelene v notranjščini. Švicarski, portugalski, pa tudi jugoslovanski paviljon stoje sredi pravega gozdiča. In voda – kakšne čudeže dela na bruseljski razstavi voda! Zdaj teče svetlozelena po položnih opečnatih stopnicah vzdolž osrednje poti, veselo pošumeva in namaka bližnje gredice; zdaj se vzpenja v nešteti drobnih crkih strmo v zrak in pada v zamišljenih krivuljah nazaj v velškanski bazen, ki je, posebno zvečer, v luči barvnih reflektorjev, videti kot ponorelo igrišče vodnih kapelj; zdaj spet se v ene samem, temnomodrem curku boči v zrak in zaključí svoj smeli lok na kupu rožnatih krogel, kjer se razprši na milijarde pisanih, blestečih draguljev. Jeklo, steklo, rastline in voda, – to je zunanja podoba razstave.

V paviljon Arabske federacije, ki se kot kli nzabija med ameriškega in sovjetskega, v tuniški in maroški paviljon, zgrajen v domačem slogu obeh dežel, v zlati tempeljček Sijama, v slovesni dolgčas steklenih dvoran Zahodne Nemčije, med lutke in kristalno steklo Češkoslovaške, skozi tihi tik-tak švicarskih ur, v družbo pošastnih bogov starih Aztekov, ki so jih privlekli s seboj Mehikanci, skozi paviljone Velike Britanije, ki spretno družijo tradicijo s podobo sodobnega življenja, skozi votlo donečo propagando portugal-

skega paviljona in v turškega, ki edini posveča poseben kotiček razvojni poti turške žene. A preden se lotimo vsega tega, brž v skrajni kot razstavišča, v brazilski paviljon, na požirek matéja in pristne brazilske kave. O ženske, kako to dehti! Ves prostor se kar koplje v sladkem vonju te ljube, vse poživljajoče pijače.

Okoli bazena v paviljonu zaspano gleda tropsko rastlinje in se z vsem srcem predaja čaru vroče, temnorjave tekočine, s katero so nam tako ljubezivo postregle postavne Braziljanke.

In ko se vrneš na svetlo, ima razstava spet čisto nov obraz. Koliko ljudstva! Šolskih otrok, zakonskih parov, zrelih mož in žena, starcev in stark vseh narodnosti, plemen, barv in jezikov! Hite, postopajo, posedajo, se vozijo v razstaviščnih »rikšah« – triciklih z dvema sedežema – v malem vlaklu, v veselih, rdečih in rumenih vagončkih žičnice, ki vozi nekje pod sinjim nebom mimo Atomiuma.

Jugoslovanski paviljon smo prihranili za nazadnje. Majhen je in nas ne bo utrudil. Razen tega nam vsi zagotavljajo, da je zgledno lepo zgrajen. Temu res ni mogoče oporekati; samo zdi se nam, da je zelo prezen.

Medtem se je zvečerilo. Še vabljiveje kot poprej se svetijo okna številnih zabavišč, restavracij, barčkov, vhodov v kinematografske dvorane. Voda v fontanah se preliva v siju raznobarnih reflektorjev, kot za stavo se vrte šaraste luči vrtljakov in počasneje, preudarneje svetilke na orjaškem Kolesu. Tudi Atomium se je ponovno zbudil: njegovo teme sije v mehki, modrozeleni svetlobi, kot bi ga oblivala mesečina; in vsaka krogla zase sveti iz nešteti drobnih odprtih, da je kakor majhno, samostojno zvezdno nebo.

Veliko spoznanje našega obiska svetovne razstave: da so dosežki znanosti in umetnosti vseh narodov in dežel neolčljivo prepleteni in povezani med seboj in da morejo resnično zaživeti samo v tesnem medsebojnem sodelovanju.

In veliko razočaranje: srebrni Atomium ni iz srebra, ampak iz aluminija.

PERSONALNE SPREMEMBE

V času od 9. novembra do 31. decembra 1960 smo na novo zaposlili 33 delavcev in uslužbencev. Med tem časom je podjetje zapustilo 10 delavcev ozir. uslužbencev, in sicer:

Na novo zaposlili: Franc Mubi, Jože Sluga, Renata Jan, Marjan Pegam, Franc Stare, Viktor Kavčič, Slavoljub Andjelkovič, Vojislav Mitrovič, Anton Vidic, Štefan Dogar, Franc Haklin, Ivan Jenko, Frida Umek, Neža Šenk, Jože Knific, Janec Sivka, Martin Kocjan, Vinko Brenkuš, Jerica Dolenc,

Francka Verbič, Ivana Žakelj, Rada Milovanovič, Jože Mezek, Stanislava Kralj, Slavka Šturm, Darinka Svetelj, Janez Tolar, Zvonka Šteblaj, Valerija Petrič, Ančka Fujan, Anton Mubi, Alojzij Kocjančič in Ana Štrumbelj.

Med tem časom so podjetje zapustili: Razin Džimič, Dragutin Kreševac, Asta Cimperman, Marjan Kosirnik, Franc Kimovec, Francka Štupar, Katarina Florjančič, Milovan Čikič, Terezija Sredanovič in Ivan Kurali.

Glasilo delovnega kolektiva tovarne gumijevih izdelkov »Sava« Kranj — Izdaja uprava podjetja — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik **Marko Štuhec** — Tehnični urednik **Govc Janez** — Uredniki rubrik: **ing. Drago Smodiš, Slavko Šolar, Štefan Gruber, Franci Prislán ml., Stane Razdrh, Marijan Peneš in Ivan Pintar** — Glasilo izhaja vsak drugi mesec — Tiska ČP »Gorenjski tisk« v Kranju — Naklada 1500 izvodov

